

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/247965,Uroczystosc-oznaczenia-mogily-Wiktora-Kani-plakiet-Grob-weterana-walk-o-wolnosc.html>
22.09.2026, 21:39

Uroczystość oznaczenia mogiły Wiktora Kani plakietą „Grób weterana walk o wolność i niepodległość Polski” - Żory, 28 września 2026

28.09.2026

Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach zaprasza na uroczystość oznaczenia mogiły Wiktora Kani plakietą „Grób weterana walk o wolność i niepodległość Polski”.

Wydarzenie, wpisujące się w 87. rocznicę powstania Polskiego Państwa Podziemnego, odbędzie się 28 września 2026 r. o godz. 11.00 na cmentarzu parafii św. Apostołów Filipa i Jakuba w Żorach przy ul. Smutnej – sektor P3, rząd 1, nr 770. Na program uroczystości złożą się: powitanie gości, przemówienia okolicznościowe, przedstawienie biogramu, modlitwa, oznaczenie grobu plakietą, Apel Pamięci, złożenie kwiatów.

Wiktor Kania pseud. „Andrzej”, „Felek”, „Mrówka” urodził się 13 grudnia 1914 r. w Katowicach w rodzinie Franciszka i Anny. W 1921 r. rodzina Kaniów przeprowadziła się do Żor w powiecie rybnickim, gdzie młody Wiktor podjął naukę w Gimnazjum im. Karola Miarki, którą przerwał po trzech latach. Pierwsze zatrudnienie znalazł w charakterze praktykanta gajowego w prywatnych lasach w okolicach Żor. W 1934 r. powołany został do służby wojskowej w Jarosławiu.

W czasie kampanii wrześniowej w 1939 roku walczył w szeregach Obrony Narodowej miasta Żory. Został wówczas ranny i po leczeniu w szpitalach trafił na roboty przymusowe w głąb Rzeszy. Po zwolnieniu z nich, w 1940 roku podjął pracę w kopalni „Blücher” („Jankowice”) i zaangażował się w działalność podziemną w Związku Walki Zbrojnej, a następnie w Armii Krajowej. W 1943 roku stanął na czele oddziału partyzanckiego AK o kryptonimie „Wędrowiec”, działającego w okolicach Brennej i podlegającego Inspektoratowi Rybnik. Funkcję tę pełnił do końca sierpnia 1944 roku, kiedy w wyniku infiltracji oddziału przez sowiecką grupę dywersyjną został odwołany z stanowiska dowódcy i przekazany do dyspozycji inspektora Pawła Cierpiola „Plebana”.

W kwietniu 1945 roku włączył się w tworzenie lokalnych organów władzy, zostając naczelnikiem gminy Osiny oraz radnym Miejskiej Rady Narodowej w Żorach. Pełnione stanowiska państwowe wykorzystywał do niesienia pomocy i wystawiania tymczasowych dokumentów tożsamości swoim dawnym podkomendnym z konspiracji. W maju 1945 roku w liście do Pawła Cierpiola deklarował pełną lojalność wobec rządu RP na uchodźstwie w Londynie. W tym okresie należał również formalnie do Polskiego Stronnictwa Ludowego. Jesienią 1945 roku związał się z Komendą Powiatową „Czesław 20” Narodowego Zjednoczenia Wojskowego. W listopadzie 1945 roku, na skutek dekonspiracji struktury, został aresztowany przez funkcjonariuszy UBP i MO w Żorach, po czym przewieziono go do więzienia Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Cieszynie.

W grudniu 1945 roku opuścił cieszyńskie więzienie – według dokumentów aparatu bezpieczeństwa zbiegł 15 grudnia lub podjął pozorowaną współpracę, z której natychmiast się wycofał, powracając do podziemia. Po ucieczce ukrywał się w Osinach i podjął energiczne próby odtworzenia siatki konspiracyjnej. Na początku stycznia 1946 roku rozbrajał milicjantów z posterunku MO w Żorach, pozyskując część z nich do współpracy wywiadowczej. Na przełomie

stycznia i lutego 1946 roku podporządkował swoją grupę Konspiracyjnemu Wojsku Polskiemu (KWP) „Klimczok” pod dowództwem Gerharda Szczurka „Erga” i współtworzył Komendę Powiatową KWP o kryptonimie „Leśniczówka”, obejmującą powiat rybnicki. Prowadził liczne akcje dywersyjne i samoobrony, w tym rajd na lokal PPR w Żorach w nocy z 19 na 20 lutego 1946 roku oraz akcje dyscyplinujące wobec lokalnych działaczy partyjnych. Wiktor Kania zginął w nocy z 4 na 5 maja 1946 w Osinach w trakcie obławy sił bezpieczeństwa na dom, w którym przebywał.

Wiktor Kania.

[Poprzedni Strona](#)

Katowice

Katowice

Polskie Państwo Podziemne

Uroczystości